

Project CZ-Zorgbelang

Dagbesteding GGZ Wlz:

Succesfactoren vanuit cliëntenperspectief

“

Dat je nodig bent geeft mij een goed gevoel.

CLIENT ZONNEWENDE

Inhoudsopgave

De aanleiding

De betrokken locaties

Doelstelling en strategie

De aanpak

Vooronderzoek

De uitkomst vanuit cliëntenperspectief

Focusgroep professionals

Conclusie

Tot slot

Bijlagen

De aanleiding

CZ en Zorgbelang werken al een aantal jaar samen in projecten op het gebied van cliënten- en patiëntenparticipatie. Al geruime tijd wordt gesignaleerd dat de dagbesteding op locaties van verschillende zorgorganisaties op het gebied van GGZ (Wlz) verschillend loopt en wisselend bezocht wordt. Zo ontstond het idee om organisaties hierin te vergelijken en goede voorbeelden op een rij te zetten om dagbesteding voor GGZ cliënten op te starten of te verbeteren.

Met verbetering van de dagbesteding wordt dan bedoeld dat cliënten de dagbesteding graag bezoeken en deze ervaren als meerwaarde voor het dagelijks leven en welbevinden. Dagbesteding is immers een belangrijk onderdeel van het dagelijks leven. Het zou, als het bevalt en structureel deel uitmaakt van de dag- en weekinvulling, mensen uit zorgtrajecten kunnen houden. Dit kan zowel voor cliënten zelf als uit oogpunt van kostenbesparing positief effect hebben.

In dit project wordt gekeken naar dagbesteding voor GGZ-clieñten (Wlz) bij verschillende zorgorganisaties. Sommige organisaties zetten hier sterk op in, terwijl andere nog achterlopen of intenties hebben om dit op te zetten. Er zijn initiatieven die goed bezocht worden en anderen die weinig bezoekers trekken of waar cliënten afhaken. Het idee is om bij organisaties waar de dagbesteding goed loopt in gesprek te gaan met cliënten om te achterhalen waarom het daar succesvol is.

In dit project doen drie zorgorganisaties mee: LEVANTOgroep, Zonnewende en Fonteyenburg. Elke organisatie heeft specifieke wensen voor aandachtspunten in het onderzoek. LEVANTOgroep is met name geïnteresseerd in de motivatie van cliënten om wel of niet deel te nemen aan de dagbesteding en de zachte kant van dit onderwerp. Zonnewende wil graag cliëntinformatie betrekken bij het opstarten van dagbesteding. Fonteyenburg is benieuwd naar wat cliënten nodig hebben in de aanloopfase.

De betrokken locaties

Zonnewende is een stichting die mensen met psychische, sociaal-maatschappelijke en/of psychiatrische problematiek ondersteunt bij passende huisvesting en goede begeleiding. Ze werken vanuit kernwaarden als menselijkheid, huiselijkheid, betrouwbaarheid en persoonlijkheid om samen met cliënten aan persoonlijke doelen te werken.

Zonnewende is sinds november 2022 gestart met dagbesteding op de woongroep.

LEVANTOgroep helpt mensen met psychiatrische of psychosociale problemen om weer van het leven te genieten en het vertrouwen in zichzelf terug te vinden. Ze leren cliënten hun kracht en eigenwaarde te herontdekken, zodat ze weer volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Dit gebeurt zoveel mogelijk op eigen kracht.

LEVANTOgroep biedt drie soorten dagbesteding aan: ontwikkelingsgericht, recreatie en zingeving, en arbeidsmatige dagbesteding.

Fonteynenburg opereert in de regio Haaglanden en is een organisatie die mensen met een psychische kwetsbaarheid ondersteunt en begeleidt. Samen wordt er gewerkt aan kracht en herstel, zodat een gewoon leven leiden (weer) mogelijk wordt.

Fonteynenburg biedt dagbesteding en educatie aan op de CJOE^e locaties voor ontmoeting, training, cursussen en andere activiteiten.

Doelstelling en strategie

Zorgbelang kan vanuit haar ervaring en onafhankelijke positie cliënten makkelijk bevragen over de ervaringen (successen en knelpunten) met dagbesteding. Deze ervaringen samen met andere factoren die vanuit deskresearch opgehaald zijn (van Zorgbelang en derden), geven inzicht in de aanpak en succesvolle implementatie van activiteiten voor dagbesteding vanuit het perspectief van de cliënten zelf. In ons onderzoek richten we ons op ervaringsverhalen van gebruikers, die handvatten bieden om dagbesteding voor cliënten succesvol te ontwikkelen en te organiseren.

In dit project is aandacht voor:

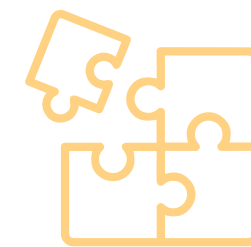
Diversiteit van cliënten van verschillende leeftijden, verschillende achtergronden en beperkingen.

Voorliggende voorzieningen, activiteiten op de locaties zelf zoals schoonmaken of activiteiten buiten de locaties. Ook onderaannemers worden hierin meegenomen.

Verschillende vormen van dagbesteding en bezoekfrequentie. We kijken ook naar mensen die verschillende activiteiten bezoeken. Een belangrijk aspect is ook de aandacht voor cliënten die moesten wennen en het eerst niet naar hun zin hadden maar later wel; wat heeft gemaakt dat het tij gekeerd is?

Het bij elkaar brengen van de cliëntinformatie en de input over het onderwerp van de begeleiding en andere medewerkers van zorgorganisaties.

“

*"Hé oude vakantieganger, ben je er weer?"
Ik vraag of hij me woensdag weer komt ophalen.
Hij antwoordt: "Natuurlijk kom ik je halen!"*

De aanpak

Per organisatie zijn er 15 interviews bij cliënten afgenomen. Waar mogelijk op een aantal verschillende locaties binnen de zorginstelling. De cliënten werden in overleg met de organisatie geworven. Het doel van de interviews is het krijgen van informatie over ervaringen, verwachtingen, gebruik en wensen van cliënten als het gaat om dagbesteding.

De uitkomsten zijn vervolgens in een focusgroep voorgelegd aan begeleiders en andere betrokken medewerkers van de organisatie. De deelnemers konden reageren op de uitkomsten van de interviews met cliënten; hebben zij aanvullende informatie en ideeën, zijn er nieuwe of opvallende zaken voor hen bij, wat was de verwachting en wat biedt kansen om de dagbesteding meer op maat te maken. Uitkomsten en aanbevelingen die hieruit voortkomen worden, met toestemming van de organisatie, breed gedeeld.

Vooronderzoek

1. Vooronderzoek

Naast onderzoek naar reeds uitgevoerde projecten op het gebied van dagbesteding in de GGZ zijn ook de organisaties en inhoud van hun dagbesteding bestudeerd. Deze informatie is betrokken bij de voorbereiding van de cliëntinterviews en de focusgroepen.

Interviews en focusgroepen

2. Interviews en focusgroepen

a. Individuele interviews

Er zijn minimaal 15 cliënten per deelnemende organisatie geïnterviewd. De interviews vonden bij voorkeur fysiek plaats op verschillende locaties van de organisaties. Cliënten konden daardoor ook diverse activiteiten laten zien en aanvullende informatie geven.

b. Drie focusgroepen

Met de uitkomsten van de interviews is per organisatie een focusgroep georganiseerd, waarbij de resultaten werden voorgelegd aan begeleiders en andere medewerkers van de deelnemende (zorg)organisaties. Resultaten zijn bij elkaar gebracht en in het groeps gesprek inhoudelijk verdiept.

Rapport

3. Rapport met aanbevelingen op basis van de interviews en de focusgroep

In deze rapportage wordt inzicht gegeven in de ervaringen, belemmerende factoren en succesfactoren van cliënten bij het gebruik maken van dagbesteding, vanuit het perspectief van de cliënten zelf. Het rapport bevat ook waardevolle aanvullende informatie vanuit professionals.

“

De begeleiding is mijn familie.

CLIENT LEVANTOGROEP

Vooronderzoek

Dagbesteding

Dagbesteding is van onschatbare waarde voor WLZ-cliënten, omdat het niet alleen zorgt voor een zinvolle invulling van de dag, maar ook bijdraagt aan het behoud van vaardigheden en interesses, en verbetering van de fysieke, cognitieve en emotionele gezondheid. Hetgeen uiteindelijk tot lagere zorgkosten kan leiden. Enkele belangrijke voordelen zijn:

Voorbeelden van geschikte dagbesteding zijn creatieve activiteiten, tuinieren, dierenverzorging, muziektherapie en sport/beweging, afhankelijk van de interesses en behoeften van de cliënt. Het is belangrijk om de persoonlijke doelen van de cliënt in overweging te nemen bij het kiezen van passende dagbesteding, om zo bij te dragen aan een betere kwaliteit van leven.

Rol van begeleiding is essentieel voor het activeren van WLZ-cliënten. Een goede begeleiding richt zich op de behoeften en interesses van de cliënt, moedigt deelname aan activiteiten aan, biedt structuur en ondersteunt bij het uitvoeren van activiteiten.

Dagbesteding vanuit cliëntenperspectief

De uitkomsten vanuit cliëntperspectief

Dagbesteding

Wat brengt het je?

Sociale contacten
en gezelligheid

Nuttig voelen
(waardering)

Structuur
en dagopvulling

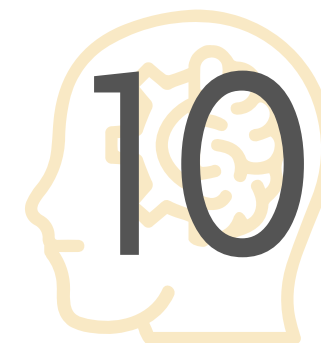
Fysiek

Plezier

Afwisseling

Afleiding

Eigen tempo bepalen

Begeleiding

Hoe belangrijk is begeleiding?

- 37 personen geven aan dat begeleiding heel belangrijk voor ze is.
- 16 personen vinden het belangrijk dat begeleiding aanvoelt hoe je erbij zit. (vertrouwen, steun)
- 9 personen geven aan dat het fijn is dat je vragen kunt stellen als je iets niet weet.
- 5 personen benoemden een complimentje krijgen en zich gezien voelen door de begeleiding. (waardering)

Beloning

Er wordt aangegeven dat een beloning in de vorm van geld niet het belangrijkste is. Het zou ook in de vorm van een warme lunch kunnen.

Sommigen zien bij de kringloop werken als baan en vinden dan een financiële beloning meer op z'n plaats. Voornamelijk omdat het werk fysiek zwaarder is.

Tips

De meesten zijn zo heel tevreden; het maakt niet zoveel uit wat ze aan activiteiten doen. Sommigen hebben wel een persoonlijke wens. (computer leren, muziek)

Dagbesteding vanuit professionals

Professionals aan het woord

Dagbesteding is een heel belangrijk onderdeel/tool in het herstel, waardoor de client weer meedoet in de samenleving. Uit huis zijn, ontspanning vinden, verbinding met de buurt. Ook erkenning, steun en het kunnen maken van keuzes voor een betere kwaliteit van leven. Zelfs als mensen geen behoefte hebben aan dagbesteding, kan het toch positieve effecten hebben.

Rol begeleiding

Cruciaal. Wij zijn hun thuis. Ze zijn totaal afhankelijk van ons. Dit realiseren we ons niet altijd. Wij zijn de schakel waardoor ze (weer) aansluiting met de samenleving krijgen. Als begeleider passen we de activiteiten aan op de cliënten hoe ze die dag erbij zitten.

Motiveren

Hoort gewoon als onderdeel bij ons werk. Medicatie kan invloed hebben op de motivatie om deel te nemen aan dagbesteding. Vooral de ouderen die al langere tijd in een zorginstelling verblijven is de lastigste doelgroep om te activeren (Gehospitaliseerd) Niet alle begeleiders zien het belang van motiveren naar dagbesteding.

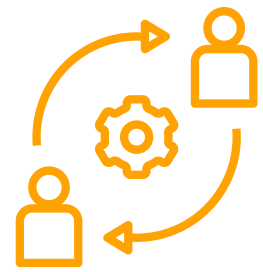

Effect dagbesteding

Het stuk erkenning, steun vinden bij elkaar en zelf weer keuzes mogen en kunnen maken wil men aanvullen op de uitslag vanuit de cliënten. Ook kwaliteit van leven en preventie. Professionals merken dat, zelfs als cliënten geen behoefte hebben, zij wel het idee hebben dat het beter zou zijn als ze wel zouden gaan.

Professionals aan het woord

Veranderingen in aanpak

Meer mensen op de motivering van cliënten zetten werpt z'n vruchten af. Ook bij intake aangeven dat dagbesteding onderdeel is van het programma. En door cliënten zelf de regie te geven resulteert erin dat ze elkaar motiveren en zelfs elkaar aanspreken op elkaars gedrag.

Onderaannemers

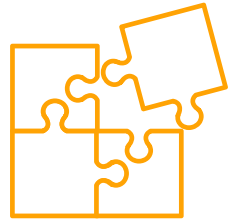
Op het moment dat een cliënt voldoende hersteld is moet je degene ook niet in de indicatie houden. Gemeentes zien het doorverwijzen naar onderaannemers heel verschillend; sommigen zien liever dat wij dagbesteding binnenshuis houden. Professionals maken zich verder zorgen over de kwaliteit bij onderaannemers. Zij zien veel cliënten gaan voor het geld. (houdt verslaving in stand)

Beloning

Dat cliënten dit niet belangrijk vinden verbaast ons ten zeerste. Zij merken dat cliënten juist middels een beloning in eerste instantie makkelijker de eerste stap naar dagbesteding maken. Andere vorm zou ook kunnen; eten, externe uitjes etc. (Gaat om de waardering)

Professionals aan het woord

Uitdagingen

- Het organiseren van vervoer.
- Motiveren gehospitaliseerde cliënten.
- Deelnemers ook zelf hun afspraken nakomen.
- Voorkomen dat cliënten niet te afhankelijk van begeleiding worden. (Door vergroten van het sociale netwerk)
- Stigma in de buurt. Taak aan ons om goed te informeren en ook naar bewoners uitnodigend te zijn. (Meer de wijk in, anderzijds ook gastvrij zijn)
- Kwaliteit bij onderaannemers. (Arbeidsmatige dagbesteding integreren binnen de zorg?)
- Hoe kunnen we uren in het voortraject inzichtelijk maken.
- Collega's allemaal dagbesteding waarderen en op één lijn liggen. (Vast doel in herstelprogramma; standaard agendapunt in teamoverleg, directie verantwoordelijkheid hierin?)

Wensen

- Breder aanbod en ruimer tijdsblok: heel groot pand met dagelijks allerlei dagbestedingsactiviteiten en herstelondersteunende cursussen. (WRAP)
- Lokale bedrijven toegankelijk zijn voor cliënten.
- Regelgeving eenvoudiger door vereenvoudigen financiering, betere afstemming tussen instanties.
- Het heet nu dagbesteding maar uiteindelijk gaat het om *meedoen* en dat kan ook al een wandelingetje zijn.

Trots op

- Stijgende lijn van de kwaliteit van de dagbesteding.
- Toename aantal deelnemers.
- De resultaten ervan bij cliënten te zien.
- De medewerkers die dit mogelijk maken.

“

Dagbesteding is hetzelfde als mijn baan voor mij betekent.

Samenvatting en inzichten

Samenvatting

Een **zinnvolle dagbesteding** is van onschatbare waarde voor het herstel van cliënten die vallen onder de Wet Langdurige Zorg.

Opmerkelijk is de cruciale rol die de **begeleiding** hierin speelt, met als belangrijke taken het motiveren, opbouwen van vertrouwen en het bieden van maatwerk. De begeleider fungeert als het instrument waarmee de cliënt kan participeren, aangezien er zonder hen weinig tot niets gebeurt en cliënten vaak in hun kamer blijven of niet eens uit bed komen. Het gevaar van afhankelijkheid van de begeleider ligt op de loer, waardoor het vergroten van het sociale netwerk van de cliënt een waardevolle toevoeging kan zijn in het herstelprogramma.

Een belangrijke factor in het verbeteren van het welzijn en de kwaliteit van leven van WLZ-cliënten is de **intrinsieke motivatie** die zij hebben. Tevens draagt intrinsieke motivatie bij aan langdurigere en meer duurzame veranderingen in gedrag en gewoonten.

Wanneer cliënten in staat worden gesteld om de **zelfregie** te krijgen en te nemen, kan dit leiden tot een meer zelfregulerende groepsdynamiek. In deze setting zijn cliënten meer geneigd om elkaar aan te spreken op elkaars gedrag. Het bevorderen van deze zelfregulatie kan niet alleen bijdragen aan een gezondere groepsdynamiek, maar ook aan het activeren van de cliënten.

Professionals voelen zich verantwoordelijk voor de kwaliteit van de dagbesteding die wordt geleverd. Het is dan ook belangrijk om ervoor te zorgen dat **onderaannemers** daaraan voldoen en zorgvuldig worden geselecteerd en gemonitord. Het organiseren van deze vervolgstap door de zorginstelling zelf kan voordelen hebben, zoals een betere controle over de kwaliteit van de dienstverlening, betere coördinatie tussen verschillende dagbestedingen en het behouden van continuïteit van de zorg. Bovendien kan dit leiden tot meer efficiëntie en kostenbesparingen.

Samenvatting en inzichten

Inzichten

- Het kan succesvol werken om meerdere personen binnen een zorginstelling in te zetten om cliënten te motiveren naar dagbesteding te gaan. Cliënten worden dan vaker en op verschillende manieren gestimuleerd.
- Door cliënten meer de regie te geven, zullen ze elkaar op positieve wijze aansporen en stimuleren om deel te nemen aan activiteiten, waardoor er een motiverende omgeving ontstaat.
- Bij de intake duidelijk maken dat dagbesteding een onderdeel is van het programma, zodat er minder discussie over ontstaat. Hierdoor wordt de inzet van begeleiders om cliënten te motiveren minder intensief.
- Actief de discussie voeren over wanneer er sprake is van 'pamperen' en wanneer van 'verwaarlozen'. Door dit als team te bespreken, kunnen begeleiders op één lijn komen en beter inspelen op de behoeften van cliënten. Dit zal bijdragen aan een consistentere en effectievere ondersteuning.
- Beloning in de vorm van geld is geen goede motivator. Desalniettemin zou een blijk van waardering, zoals een maaltijd of uitje, zeer op prijs gesteld worden.

Tot slot

Graag willen wij onze oprechte dank betuigen aan Zonnewende, LEVANTOgroep en Fonteynenburg voor de geweldige gastvrijheid die wij hebben mogen ervaren tijdens ons bezoek. Het was een voorrecht om jullie organisaties van dichtbij te mogen zien en te ervaren hoe jullie cliënten worden ondersteund en begeleid. Het is door jullie inzet en toewijding dat jullie cliënten de beste zorg en ondersteuning ontvangen. Jullie harde werk en inzet zijn onmisbaar!

In het bijzonder willen wij onze dank uitspreken naar de vele cliënten die bereid waren om met ons te spreken tijdens de interviews. Wij hebben hun openhartige en persoonlijke verhalen erg gewaardeerd en willen hen bedanken voor hun moed en vertrouwen. Kortom, het was een geweldige ervaring.

Vanaf mei 2023 is het document “Dagbesteding” op de website van CZ te lezen en wat met de resultaten van dit onderzoek gebeurt. Voor vragen en reacties kunt u contact opnemen met:

Hilde Boei, projectleider en adviseur bij Zorgbelang Inclusief.

T: 06 18 10 67 06

E: hildeboei@participatiepartners.nl

Danielle Groeneveld, projectleider en adviseur bij Zorgbelang Inclusief.

T: 06 173 274 35

E: daniellegroeneveld@participatiepartners.nl

“

Met de feestdagen kreeg ik ook een hand met de beste wensen.

CLIENT FONTEYNENBURG

BIJLAGEN

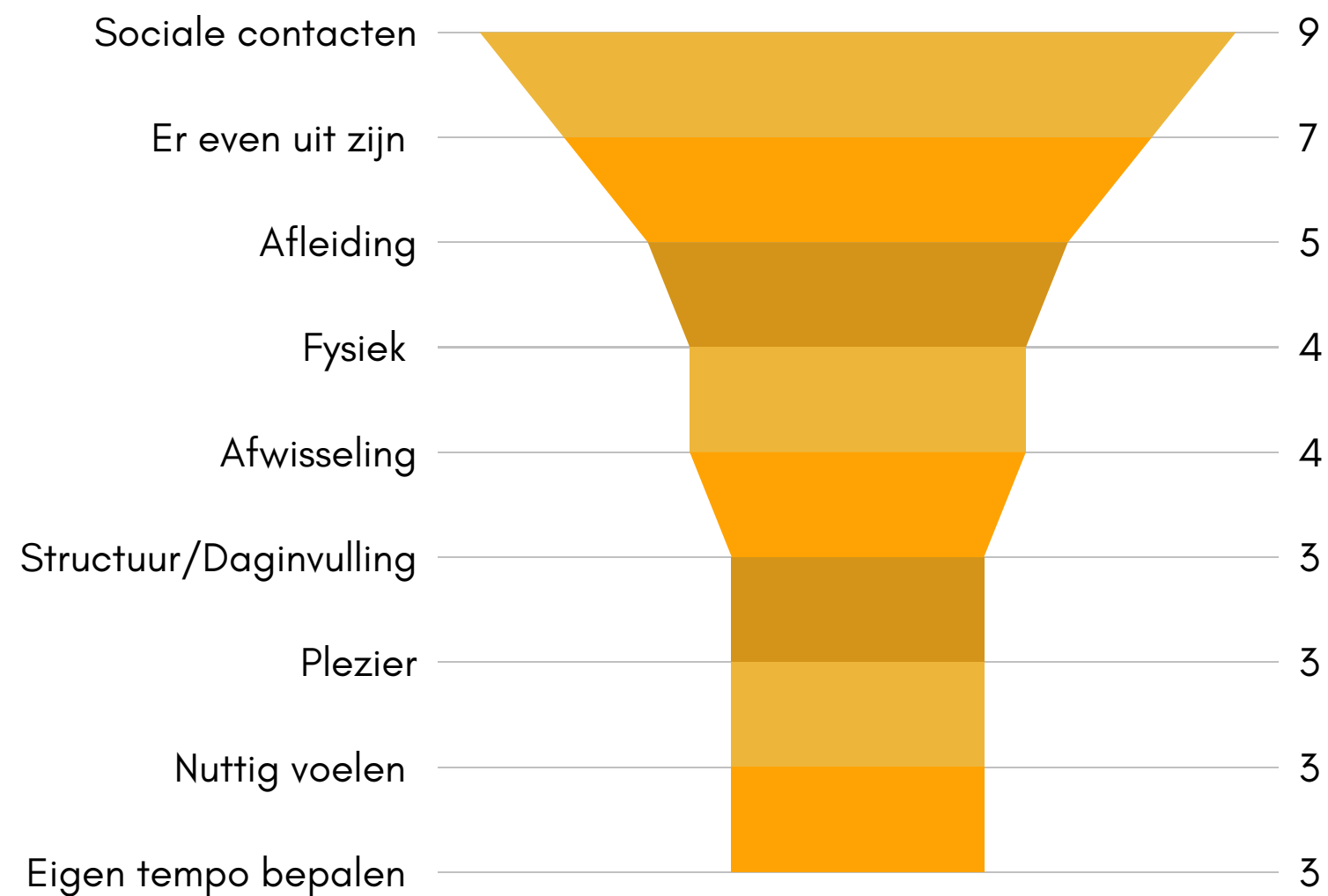

De uitkomsten

Dagbesteding

Wat brengt het je?

Begeleiding

Hoe belangrijk is begeleiding?

- 9 personen geven aan dat begeleiding heel belangrijk voor ze is.
- 5 personen geven aan dat de begeleiding aanvoelt hoe zij zich voelen. Dat geeft een vertrouwd, veilig gevoel.

Beloning

Als het geld is, is het geen goede motivator. Een uitje is ook leuk.

Tips

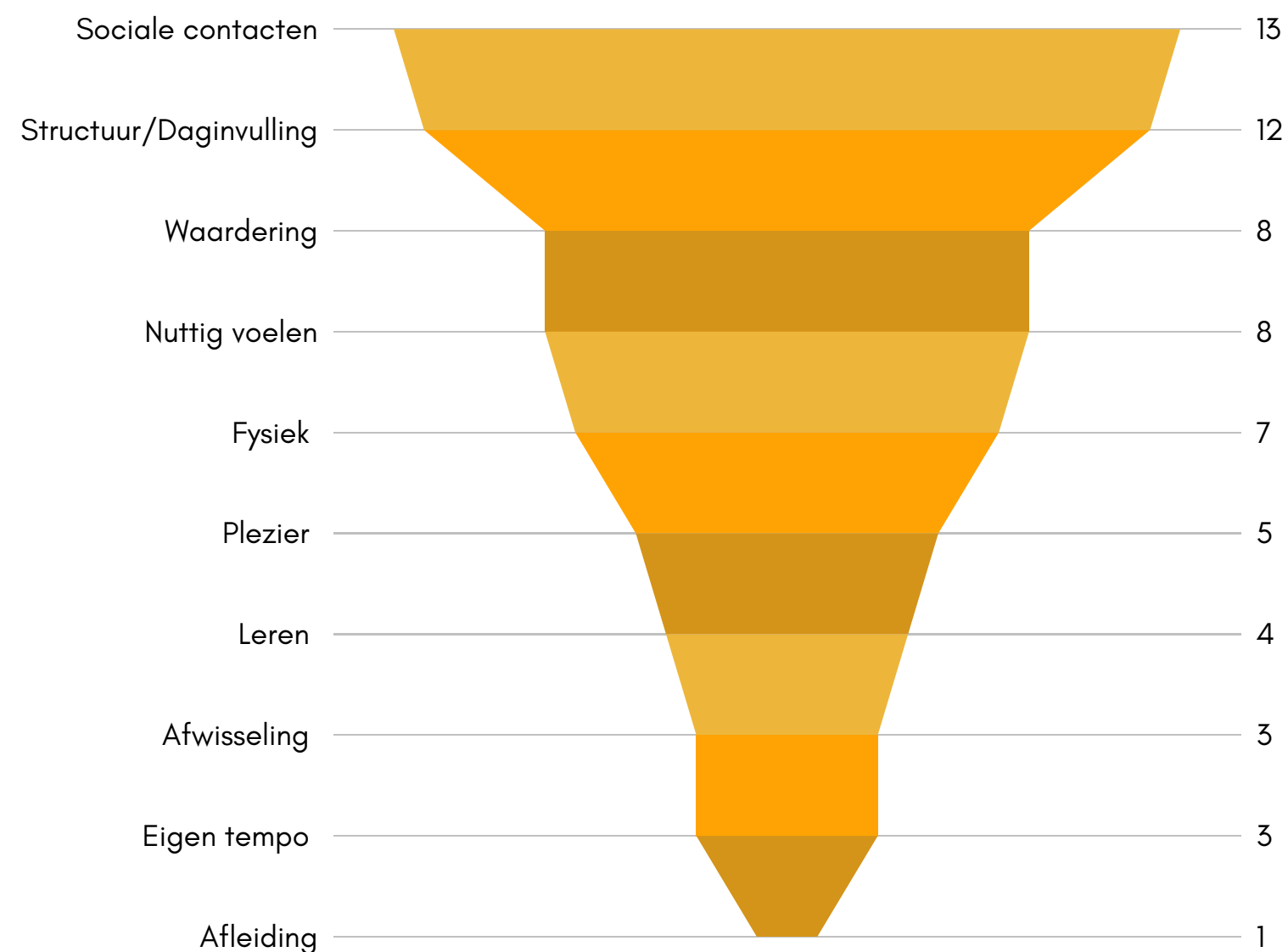
Wandelen en muziek

De uitkomsten

Dagbesteding

Wat brengt het je?

Begeleiding

Hoe belangrijk is begeleiding?

- 15 personen geven aan dat begeleiding heel belangrijk voor ze is.
- 7 personen geven aan dat de begeleiding aanvoelt hoe zij zich voelen.
- 4 personen geven aan dat de begeleiding aangeeft wat ze kunnen doen.
- 4 personen geven aan zich vertrouwd en veilig te voelen omdat de begeleiding hun goed kent.
- 1 persoon voelt zich gesteund.

Beloning

Een financiële beloning vinden vele cliënten wel een leuke waardering maar als het er niet zou zijn, zouden de meesten toch naar dagbesteding gaan.

Tips

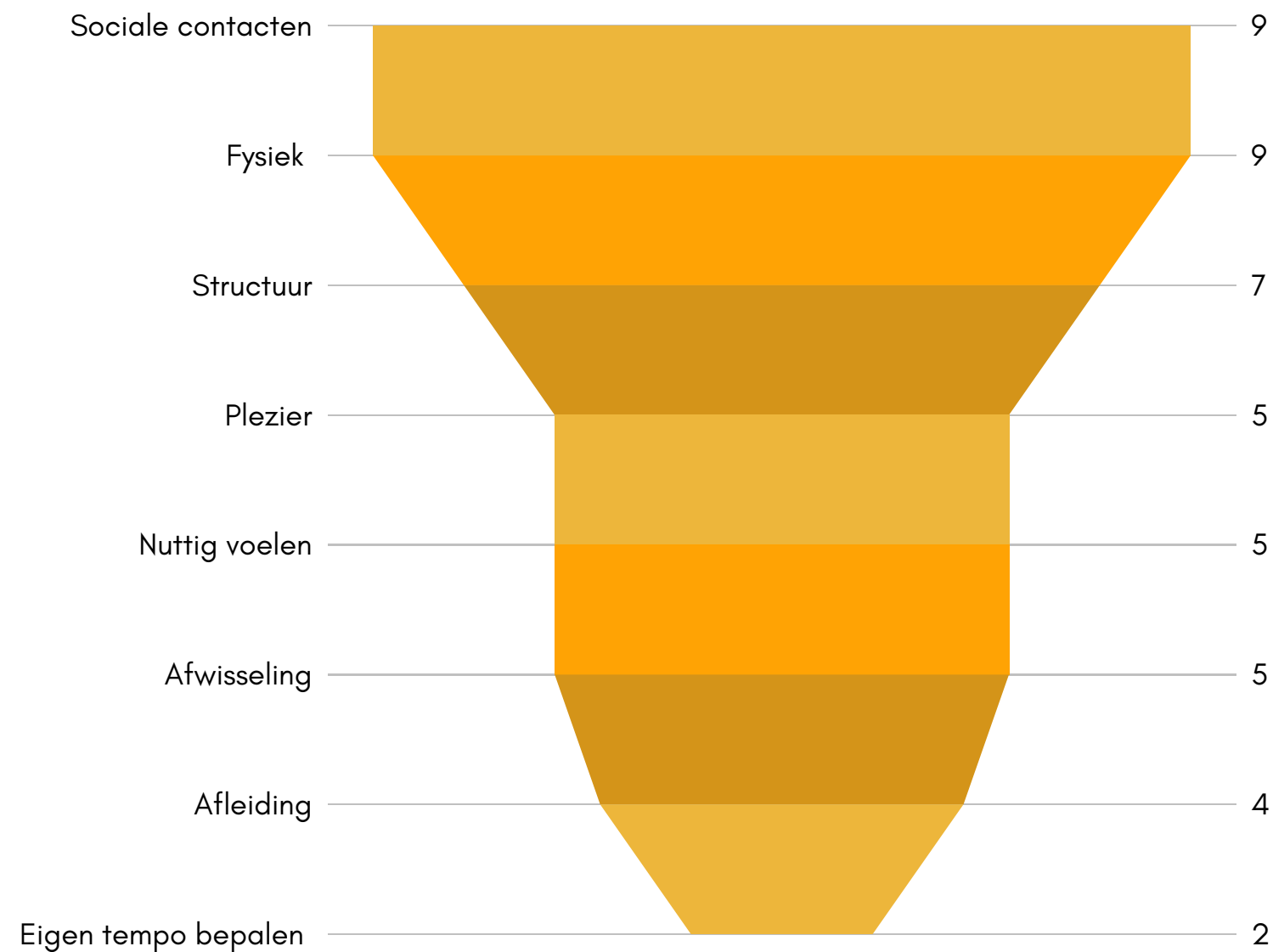
Eigenlijk is iedereen heel tevreden over het aanbod en ze missen niks. Sommige cliënten hebben wel persoonlijke wensen om zich verder te ontwikkelen (computerles, spinnenwiel)

De uitkomsten

Dagbesteding

Wat brengt het je?

Begeleiding

Hoe belangrijk is begeleiding?

- 13 personen geven aan dat begeleiding heel belangrijk voor ze is.
- 5 personen vinden het fijn dat je vragen kunt stellen als je iets niet weet.
- 5 personen vinden dat het begeleiding zorgt dat ze iets gaan ondernemen.
- 2 personen geeft wel eens een complimentje.
- 1 persoon geeft aan het gevoel te hebben gezien worden.

Beloning

Er wordt aangegeven dat een beloning in de vorm van geld niet het belangrijkste is. Het zou bijvoorbeeld ook in de vorm van een warme lunch kunnen. Sommigen zien bij de kringloop werken als werk en vinden dan een financiële beloning op z'n plaats, omdat het werk fysiek zwaarder is.

Tips

Iedereen is tevreden. Een aantal noemden muziek als aanvulling op het bestaande aanbod.

“

Als de vlag bij mij halfstok hangt, is het fijn dat hij er is.

